

Kazimierz Kuśnierz*, Dominika Kuśnierz-Krupa**

Problematyka rekonstrukcji wież na zabytkowych ratuszach na przykładzie Sieniawy

The issue of tower reconstructin in historic town halls on the example of Sieniawa

Słowa kluczowe: rewaloryzacja, ratusz, Sieniawa

Key words: revalorization, Town Hall, Sieniawa

Rekonstrukcja obiektu zabytkowego lub jego części jest złożonym i trudnym zagadnieniem. Wymaga przeprowadzenia wielowątkowych badań i studiów porównawczych na etapie prac przedprojektowych. W wypadku braku materiałów źródłowych, przede wszystkim historycznej ikonografii dotyczącej przedmiotowego obiektu należy przeprowadzić dokładną analizę podobnych budynków o analogicznej funkcji (pierwotnej), pochodzących z tego samego okresu dziejowego. Interesującym studium ww. przypadku był problem rekonstrukcji nieistniejącej od kilkuset lat wieży na ratuszu w Sieniawie.

Miasto Sieniawa powstało w drugiej połowie XVII wieku (prawa miejskie – 1676 r.) w drodze urbanizacji prywatnych dóbr prowadzonych przez ród Sieniawskich. Prace te polegały na przebudowie struktury przestrzennej istniejącej wsi oraz jej adaptacji dla potrzeb miasta. Powstała na przełomie lat 70. i 80. XVII wieku miasto stało się więc zupełnie nową strukturą podporządkowaną nowemu programowi funkcjonalnemu, jaki został określony przez Mikołaja Sieniawskiego dla tej części jego dóbr¹. Sieniawa powstała jako ośrodek rynku lokalnego oraz zaplecze i baza dla portu. Prócz miasta wzniesiono także sprzężoną z nim twierdzę ziemno-ceglaną z drewnianym dworem oraz ogrodem kwatrowym. Wytworzony w ten sposób układ przestrzenny miasto-twierdza, dwóch zasadniczych elementów sprzężonych ze sobą za pomocą osi kompozycyjnej, odpowiadał potrzebom funkcjonalnym ośrodka oraz był zgodny z tradycją zakładania miast rezydencjonalnych. Układ ten był uzupełniony o port rzeczny jako podstawowy czynnik miastotwórczy, klasztor Dominikanów Obserwantów, istotny atrybut miasta prywatnego oraz przedmieście Tarnogrodzkie, na terenie którego znalazły się m.in. działki ogrodowe osadników oraz działki tkaczy (najważniejszego rzemiosła w początkowej fazie rozwoju zespołu)².

Reconstruction of a historic object or its part is a complex and difficult issue. It requires conducting various research and comparative studies at the pre-project stage. In case of lack of source materials, and primarily historic iconography concerning the object in question, one has to carry out a thorough analysis of similar buildings with analogical (original) function, dating back to the same period of history. An interesting study in the above mentioned case was the problem of reconstructing the non-existent tower in the town hall in Sieniawa.

The town of Sieniawa was established in the second half of the 17th century (town charter granted in 1676) as a result of urbanization of private estates run by the Sieniawski family. The work involved altering the spatial structure of the existing village and its adaptation to suit the needs of a town. Established at the turn of the 1670s and 1680s, the town became an entirely new structure, subject to a new functional program which was determined by Mikołaj Sieniawski for this part of his estates¹. The town was established as a centre of local trade and a backstage and base for the port. Nearby, a brick and earth fortress was erected, with a timber manor and a geometrical garden, which were coupled with the town. The spatial layout: the town – the fortress, created in this way, consisting of two essential elements combined with each other by means of a composition axis, served the functional needs of the centre and followed the tradition of founding residential towns. The layout was complemented with a river port as a factor essential for creating a town, the Observant Dominicans Monastery, a significant hallmark of a private town, and the Tarnogrodzkie suburb where the garden plots of the settlers and weavers' plots (the most important craft at the initial stage of the complex development) were located².

* prof. zw. dr hab. inż. arch. Kazimierz Kuśnierz, kierownik Katedry Historii Architektury, Urbanistyki i Sztuki Powszechnej, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków, Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej

** dr inż. arch. Dominika Kuśnierz-Krupa, architekt krajobrazu, adiunkt w Katedrze Historii Architektury Polskiej i Konserwacji Zabytków, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków, Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej

* *prof. dr hab. inż. arch. Kazimierz Kuśnierz, Cracow University of Technology, Faculty of Architecture, The Institute of History of Architecture and Monument Preservation*

** *dr inż. arch. Dominika Kuśnierz-Krupa, Cracow University of Technology, Faculty of Architecture, The Institute of History of Architecture and Monument Preservation*

Układ urbanistyczny Sieniawy ma konstrukcję ortogonalną bloków i ulic przecinających się pod kątem prostym. Jest wynikiem konsekwentnego zagospodarowania terenu o nieregularnym kształcie, w sposób prosty, a zarazem ekonomiczny. Pod rozmiarzenie miasta przewidziano teren o wymiarach średnio 350 × 350 metrów, o powierzchni około 12 hektarów, zamknięty w obwodzie umocnień obronnych. Następnie rozmiarzone w nim rząd pojedynczych bloków wokół wnętrza przeznaczonego na plac rynkowy, wpisując te formy w siatkę konstrukcyjną 1 sznura „dużego” (tj. 44,465 m, 75 łokci, 150 stóp)³.

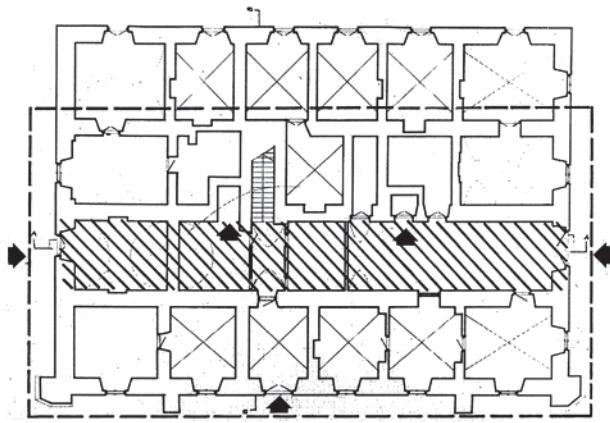
Sieniawski ratusz zbudowano staraniem i zapewne również z fundacji Mikołaja Hieronima zaraz na początku osiemnastych lat XVII wieku. Zajął on centralne miejsce w planie miasta. Sposób usytuowania, staranność rozmiarzenia oraz duże rozmiary zdają się podkreślać w sposób symboliczny rolę, jaką miał odgrywać. Dotychczasowe ustalenia wskazują na istnienie tu od początku obiektu murowanego, częściowo podpiwniczonego, z dachem dwuspadowym. Przeprowadzona wstępna analiza jego planu, poparta dodatkowymi studiami archiwalnymi, wskazuje na możliwość występowania tu dwóch etapów formowania. W pierwszym etapie, trudnym do ustalenia w czasie, ale około 1680 roku był tu przypuszczalnie dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony obiekt trójtraktowy (sukiennice?), o wymiarach 30 × 60 łokci, murowany oraz wzmocniony w narożach skarpami. Ponadto w dłuższych elewacjach znajdowały się przypory. Z tego okresu do czasów współczesnych pozostały jedynie wspomniane skarpy i przypory w części zachodniej obiektu. Zachowała się również sień przejazdowa o szerokości dziesięciu łokci wzdłuż dłuższej osi obiektu, a z niej wejścia do piwnic i przypuszczalnie do przyległych pomieszczeń, później częściowo zamurowane⁴. Powstanie w 1680 roku zasadniczego obiektu ratusza związane było z rozbudową i powiększeniem bryły pierwotnej budowli o jeden trakt (10 prętów) oraz o częściowo użytkowe poddasze. Wówczas zrezygnowano z umieszczenia w części wschodniej obiektu oskarpowań. Ponadto wybudowano nad nim drewnianą wieżę, w której umieszczono zegar⁵.

Jak wynika z niezbyt precyzyjnych opisów z lat 1718 i 1726, pokoje w ratuszu związane z funkcjonowaniem administracji miejskiej zajmowały po jednym z dużych, niepodzielnych jeszcze pomieszczeń, na dole i na górze. Pozostałe pomieszczenia przeznaczone były na sklepy. W 1702 roku zanotowano, że w ratuszu mieściło się osiem sklepów czynnych, dwa puste oraz izba dla straży miejskiej. W następnych latach (1718 rok) wymieniono w ratuszu osiem dużych pomieszczeń, dwie komory, dwie piwnice dwukomorowe, sześć małych pomieszczeń, sienie na obu kondygnacjach i przedsionek przy głównym wejściu. Wówczas znajdowało się tam oprócz pomieszczeń ratuszowych dwanaście sklepów, a w jednym z nich (narożnym) waga miejska. W owym roku cały obiekt, a szczególnie pierwsze piętro było w złym stanie technicznym (brak okien, okiennic, pował nad częścią pomieszczeń i sienią, potrzaskane piece itp.). Następny opis pochodzący z 1726 roku sugeruje, że w przedmiotowym okresie obiekt był gruntownie remontowany. Źródła podają również informację, że w części podziemnej ratusza mieściło się więzienie⁶. Jak wspomniano, budowla ratusza powstała na rzucie prostokąta o wymiarach 40 × 60 łokci (po rozbudowie). Jego osie były równoległe do odpowiednich pierzei rynkowych, a oś dłuższa skierowana na północ i południe. W planie wnętrza rynkowego budynek ten był odległy o 75 łokci od północnej pierzei, 60 łokci od wschodniej, 55 łokci od południowej oraz 50 od zachodniej. Pozostawienie większej ilości miejsca na placu od wschodu i północy wydaje się być celowe, gdyż właśnie od

The urban layout of Sieniawa has an orthogonal construction consisting of blocks and streets crossing at right angles. It is a result of consequent development of land with irregular shape, in a simple but economical way. The area measuring, on average, 350 × 350 metres and covering approximately 12 hectares, enclosed within a ring of defensive fortifications, was provided for measuring out the town. Then a row of single blocks was measured out in it around the interior intended for the market square, and those forms were inscribed into the construction grid of 1 long 'sznur' (i.e. 44.465 m, 75 ells, 150 feet)³.

The town hall in Sieniawa was built and probably also founded by Mikołaj Hieronim at the very beginning of the 1680s. It occupied the central place in the town plan. Its location, care with which it was measured out, and its huge size seem to symbolically emphasise the role it was to play. It has been found out so far, that from the very beginning a masonry object existed here, partially with a cellar, and with a gable roof. The initial analysis of its plan, supported by additional studies of archive materials, indicated the possibility of two stages of formation occurring here. At the first stage, difficult to determine in time though it must have been around 1680, a two-storey, three-section object, partially with a cellar (a cloth hall?) might have stood here, measuring 30 × 60 ells, masonry built and strengthened with buttresses in the corners. Moreover, buttresses were also in the longer elevations. From that period only the already mentioned buttresses in the west part of the object have remained until the present time. A drive-through entrance hall, ten ells wide along the longer axis of the object, has also been preserved, with entrances leading from it to the cellars and probably to adjoining rooms, later partially walled in⁴. The erection in 1680 of the basic building of the town hall was connected with expanding and enlarging of the original building by one section (10 rods) and a partial utility loft. It was then, that the idea of placing buttresses in the east part of the object was actually given up. Moreover, a wooden clock tower was added above it⁵.

As can be concluded from not very precise descriptions from the years 1718 and 1726, rooms in the town hall associated with the functioning of municipal administration took one of the large, still undivided interiors at the lower and upper storey. The remaining premises were intended for shops. In 1702, it was noted that eight working shops, two empty ones and a room for the city guards were located in the town hall. In the following years (1718) eight large premises, two chambers, two two-room cellars, six small rooms, entrance halls on both storeys and the porch by the main entrance were listed in the town hall. At that time, besides town hall premises, twelve shops were located there, and in one of them (the corner shop) the town scales were located. That year the whole object, and particularly the first floor was in a very bad state of disrepair (missing windows, shutters, even ceilings over some rooms and the entrance hall, shattered stoves etc.). The next description from 1726 suggests, that during the period in question the object must have been completely restored. The sources inform also that the prison was located in the underground part of the town hall⁶. It has been already mentioned, that the town hall was built on the plan of a rectangle measuring 40 × 60 ells (after enlarging it). Its axes were parallel to appropriate market frontages, and the longer axis was directed towards the north and the south. On the plan of the market interior, the building was at the distance of 75 ells from the northern frontage, 60 ells from the eastern one, 55 ells from the southern,

Ryc. 1. Ratusz w Sieniawie. Hipotetyczna rekonstrukcja pierwszej fazy budowy. Linia przerywaną zaznaczono pierwotny rzut obiektu, szrafem zaznaczono się przejazdową, strzałki wskazują wejścia i wjazdy główne oraz wejścia do piwnic. Oprac. K. Kuśnierz

Fig. 1. Town hall in Sieniawa. Hypothetical reconstruction of the first building phase. Dotted line marks the original plan of the object, hatching indicates the drive-through entrance passage, arrows point out the main entrances and drive-ins, and entrances to the cellars. Made by K. Kuśnierz

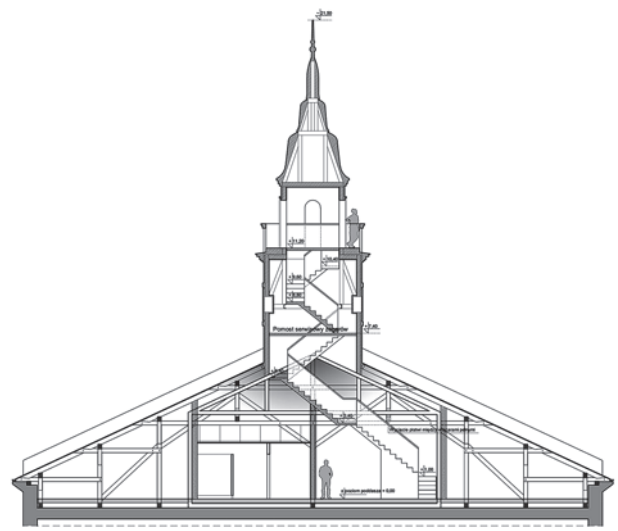
Ryc. 3. Widok ratusza od strony południowo-zachodniej przed interwencją projektową, fot. D. Kuśnierz-Krupa, 2006

Fig. 3. View of the town hall from the south-west before project intervention, photo by D. Kuśnierz-Krupa, 2006

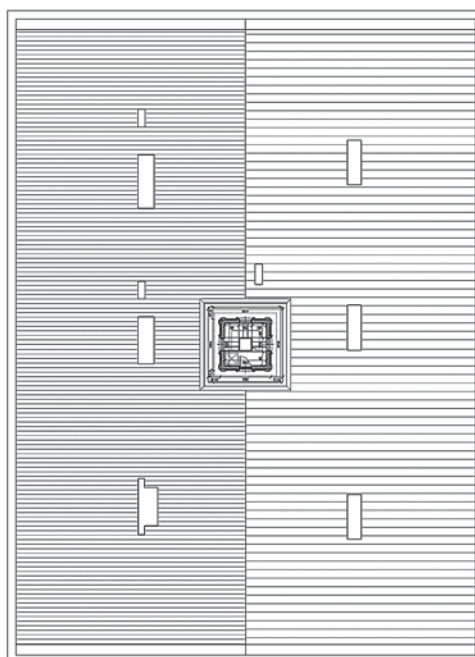
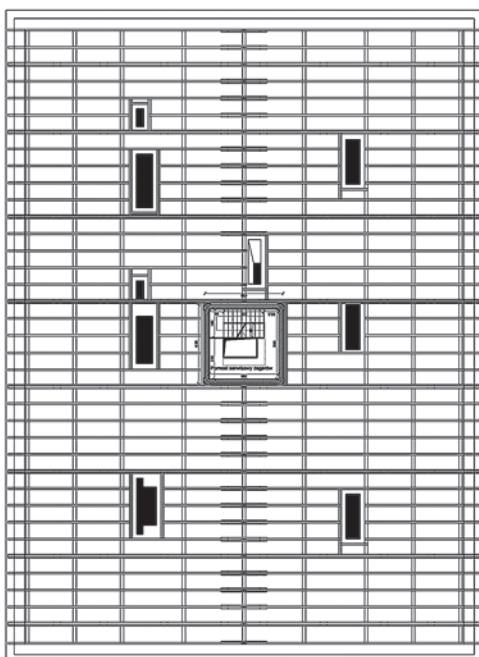
Ryc. 2. Widok ratusza od strony południowej przed interwencją projektową, fot. D. Kuśnierz-Krupa, 2006

Fig. 2. View of the town hall from the south before project intervention, photo by D. Kuśnierz-Krupa, 2006

Ryc. 6. Przekrój przez wieżę i poddasze ratusza po interwencji projektowej, oprac. Grupa Projektowa Zeriba, 2006

Fig. 6. Section of the tower and the loft of the town hall after project intervention, made by Zeriba Design Office, 2006

Ryc. 4, 5. Rzuty poddasza i dachu ratusza po interwencji projektowej, oprac. Grupa Projektowa Zeriba, 2006

Fig. 4, 5. Projections of the town hall loft and roof after project intervention, made by Zeriba Design Office, 2006

tej strony omijał go trakt dolinny, przebiegający przekątniowo przez rynek do bram⁷.

Obecny wygląd architektoniczny, pozostający pod wpływem XVIII-wiecznych prądów stylowych, ratusz otrzymał zapewne około 1725 roku. Może o tym świadczyć fakt, że powstałe nieco później oba kościoły murowane otrzymały bardzo podobny wystrój zewnętrzny⁸. Sieniawski ratusz jest budynkiem dwukondygnacyjnym, wzniesionym w technologii „tradycyjnej” – murowanej. Ściany kondygnacji nadziemnych wykonano z cegły pełnej i obustronnie otynkowano. W budynku ratusza zastosowano stropy gęstożebrowe (typu Klein), odcinkowe i częściowo na legarach drewnianych. Dach obiektu oparty jest na drewnianej więźbie o układzie płatwiowo-krokwiowym.

W 2007 roku władze miasta Sieniawa podjęły decyzję o wykonaniu projektu rewaloryzacji sieniawskiego ratusza i odtworzenia wieży w celu podniesienia walorów estetycznych obiektu oraz rangi urzędu miasta. Realizacja przedsięwzięcia została zakończona w październiku 2012 roku.

Projekt⁹ zakładał zlokalizowanie wieży w centralnej części obiektu, podkreślając osiowy charakter każdej elewacji. W związku z brakiem materiałów ikonograficznych przedstawiających kształt wieży, jej forma została zainspirowana formą i detalami budynku ratusza oraz podobnych obiektów o tej samej funkcji wzniesionych w Polsce w podobnym okresie.

Zaprojektowana wieża posiada konstrukcję stalową¹⁰ jako rama przestrzenna posadowiona za pośrednictwem słupów na istniejących ścianach konstrukcyjnych obiektu. Sztywność poziomą konstrukcji wieży wzdłuż podłużnych ścian budynku zapewniają ramy stalowe, natomiast w kierunku prostopadłym układ stężeń. Siły wyrwyjące powstałe od oddziaływania wiatru na wieżę przenoszone są na konstrukcję budynku za pomocą kotew mechanicznych, wieńców żelbetowych oraz cięgien stalowych przenoszących pionowe obciążenia wyrwyjące na istniejące ściany konstrukcyjne obiektu. Konstrukcję nośną wieży zaprojektowano z profili stalowych, połączenia większości profili zaprojektowano jako skręcane, podobnie schody, barierki i podesty. Ściany zewnętrzne wykonane są jako lekka obudowa ze stalowych elementów konstrukcyjnych, pomiędzy którymi znajduje się warstwa termoizolacji. Detale historyczne na ścianach zewnętrznych zostały zrealizowane z wykorzystaniem gotowych oraz indywidualnie zaprojektowanych profili. Wyras architektoniczny wieży ratuszowej dopełniają tarcze zegara, zlokalizowane na jej ścianach oraz odpowiednio wyeksponowany herb miasta wkomponowany w iglicę. Na poziomie +10,92 zaprojektowano żelbetową płytę o gr. 12 cm, która oprócz funkcji komunikacyjnej stanowi usztywnienie poziome wieży.

Wieża stanowi ważny z punktu widzenia władz miasta i mieszkańców atrybut ratusza jako najważniejszego budynku w mieście. Realizacja tego projektu wpisuje się w ciąg inwestycji przeprowadzanych przez lokalne władze mających na celu przywrócenie najważniejszym obiektom i przestrzeniom publicznym w Sieniawie właściwego wyglądu i rangi.

To nietypowe przedsięwzięcie okazało się sporym wyzwaniem projektowym. Wieża sama w sobie jest skomplikowanym obiektem budowlanym. W tym przypadku dodatkową trudność stanowił fakt, że musi się ona opierać w całości na istniejącej, zabytkowej substancji ratusza. Kolejnym problemem był brak zgody inwestora (wynikający ze zrozumiałych względów – urząd miasta musi nieprzerwanie funkcjonować) na wykonanie tzw. „odkrywek” w bardzo wielu miejscach na etapie inwentaryzacji. Pracujący nad

and 50 ells from the western. It seems that leaving more space in the east and north part of the square was deliberate, since it was on that side that the valley route was running diagonally across the market square towards the town gates⁷.

The town hall must have acquired its current architectural appearance, influenced by the stylistic trends of the 18th century, probably around 1725. The evidence of it is the fact that both masonry churches, erected slightly later, were given a very similar exterior decoration⁸. The town hall in Sieniawa is a two-storey building, erected using the “traditional” masonry technology. The walls of the storeys above the grounds were built from full brick and plastered on both sides. In the town hall building suspended beam and block floors (of Klein type) were applied, in sections and partially on timber joists. The roof of the object rests on a wooden purlin and rafter truss.

In 2007, the authorities of Sieniawa decided to commission a project of revalorisation of the town hall and of recreating its tower in order to enhance esthetic value of the object and the rank of the magistrate. The enterprise was completed in October 2012.

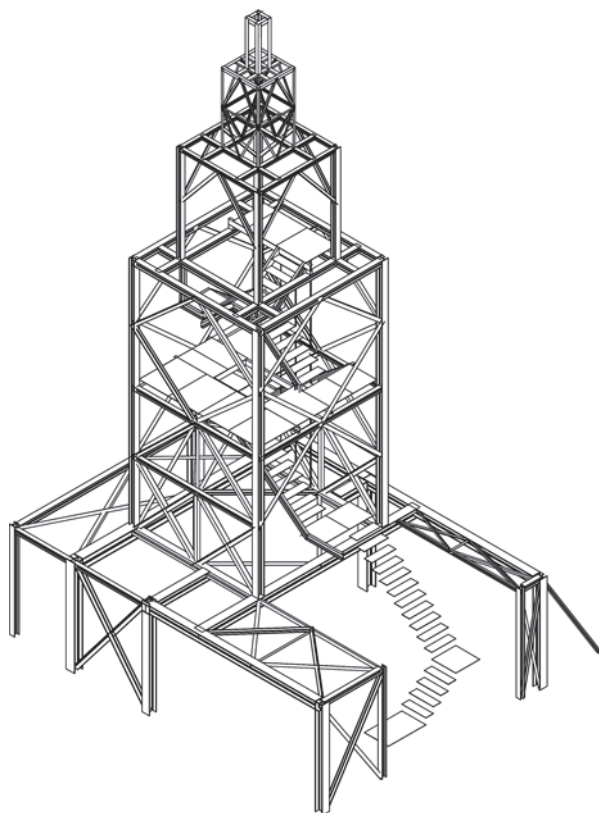
The project⁹ assumed locating the tower in the central part of the object, thus emphasising the axial character of each elevation. Because of lack of iconographic materials presenting the shape of the tower, its form was inspired by the form and details of the town hall building and similar objects serving the same function, erected in Poland during a corresponding period.

The designed tower has a steel construction¹⁰ as a spatial frame founded by means of posts on the existing structural walls of the object. Horizontal rigidity of the tower construction along the longitudinal walls of the building is ensured by steel frames, while diagonally it was ensured with strutting. Pulling forces created by the impact of the wind on the tower are transferred onto the construction of the building by means of mechanical anchors, reinforced concrete rings and steel strings transferring the vertical pulling load onto the existing construction walls of the object. The load-bearing structure of the tower was designed from steel profiles, joint between most profiles were designed as twisted, similarly the stairs, railings and landings. Outer walls were made in the form of a light casing for steel structural elements, between which there is a heat-insulation layer. Historical details on the outer walls were realized using ready-made and individually designed profiles.

The architectural expression of the town hall tower was completed by faces of the clock located on its walls, and a suitably displayed coat of arms of the town integrated into the spire. At the level of +10.92, a 12 cm thick reinforced concrete slab was designed which, besides serving a communication function, provides horizontal stiffening for the tower.

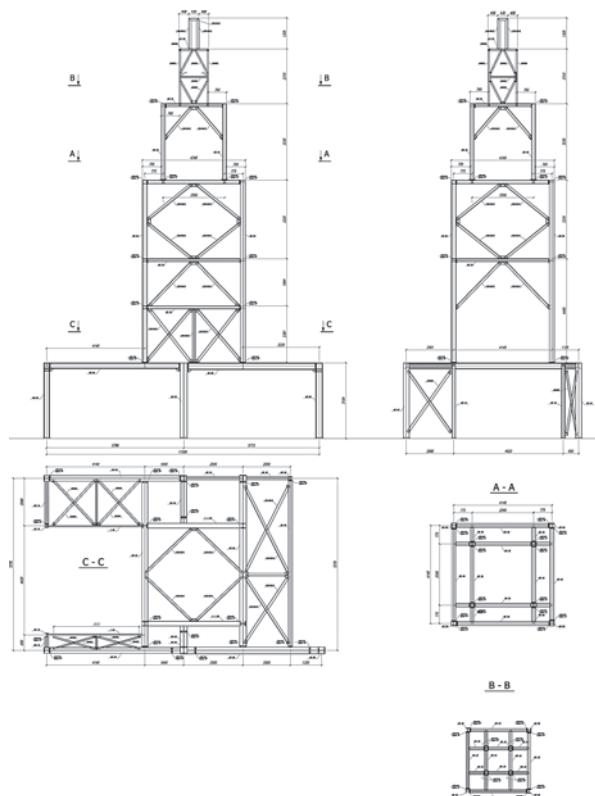
In the opinion of the town authorities and local inhabitants, the tower constitutes a significant attribute of the town hall as the most important building in the town. Realisation of the project has been integrated into a series of investments carried out by local authorities, and aimed at restoring the most essential buildings and public spaces in Sieniawa to their former impressive appearance and rank.

This unusual assignment turned out to be quite a designing challenge. The tower in itself is a complicated building object. In this case, however, additional difficulty was caused by the fact that it had to be entirely supported by the existing historical substance of the town hall. Another problem was lack of agreement on the part of the investor (fully understandable, since the local administration could not stop their function-

Ryc. 7. Aksonometria konstrukcji wieży, oprac. mgr inż. Jerzy Olesiak, 2006

Fig. 7. Axonometric projection of the tower construction, made by mgr inż. Jerzy Olesiak, 2006

Ryc. 9. Widok i rzuty konstrukcji wieży, oprac. mgr inż. Jerzy Olesiak, 2006

Fig. 9. View and projections of the tower construction, made by mgr inż. Jerzy Olesiak, 2006

Ryc. 8. Wizualizacja ratusza po interwencji projektowej, oprac. Grupa Projektowa Zeriba, 2006

Fig. 8. Visualisation of the town hall after project intervention, made by Zeriba Design Office, 2006

Ryc. 10. Ratusz po interwencji projektowej. Widok od strony południowo-zachodniej fot. D. Kuśnierz-Krupa, 2012

Fig. 10. Town hall after project intervention. View from the south-west, photo by D. Kuśnierz-Krupa, 2012

Ryc. 11. Ratusz po interwencji projektowej. Widok od strony północno-zachodniej fot. D. Kuśnierz-Krupa, 2012

Fig. 11. Town hall after project intervention. View from the north-west, photo by D. Kuśnierz-Krupa, 2012

projektem architekci musieli koordynować projekty branżowe koncentrując się na zachowaniu właściwych proporcji poszczególnych elementów jaki i całości wieży oraz oczywiście relacji wieża – ratusz.

Projekt został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zrealizowany pod jego nadzorem. Efekt końcowy zyskał aprobatę inwestora, mieszkańców miasta, a także architektów, dla których przedmiotowy projekt był ciekawym wyzwaniem projektowym.

Artykuł jest aktualizacją studiów zaprezentowanych podczas międzynarodowej konferencji SAHC 2012 we Wrocławiu (15-17.10.2012)

ing) for carrying out the so called “test surveys” in numerous places during the inventory work. The architects working on the project had to coordinate individual discipline designs, while concentrating on maintaining appropriate proportions of particular elements as well as of the entire tower and, naturally, the tower – town hall relation.

The project was approved by the Voivodeship Monument Conservator and realised under his supervision. The final effect was appreciated by the investor, town inhabitants, and architects for whom the described project posed an interesting challenge.

The article is an updated study presented during an international SAHC conference 2012 in Wrocław.

¹ K. Kuśnierz, *Sieniawa. Historia rozwoju przestrzennego*, Wyd. Naukowe Katedry Historii Architektury Urbanistyki i Sztuki Powszechnej w Instytucie HAIKZ WA PK, Kraków 2001, s. 102.

² *Ibidem*.

³ *Ibidem*, s. 105-108.

⁴ Biblioteka Muzeum Czarotoryskich w Krakowie, rkps, 2604 IV, s. 20.

⁵ *Ibidem*, rkps sygn. EW 144, Inwentarz miasta Sieniawy z 1718 roku.

⁶ *Ibidem*, rkps sygn. EW 144, Inwentarz miasta Sieniawy z 1726 roku.

⁷ K. Kuśnierz, *Sieniawa...*, *op. cit.*, s. 127.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Projekt wykonawczy arch.-bud. został opracowany przez prof. dr. hab. inż. arch. K. Kuśnierza oraz Grupę Projektową Zeriba (dr inż. arch. D. Kuśnierz-Krupa, dr inż. arch. Michał Krupa, mgr inż. arch. Łukasz Wesółowski).

¹⁰ Projekt wykonawczy konstrukcji został opracowany przez mgr. inż. Jerzego Olesiaka i mgr. inż. Piotra Sikorę.

Streszczenie

Artykuł porusza problem rewaloryzacji ratusza w mieście Sieniawa na Podkarpaciu. Rewaloryzacja obiektu polegała na dobudowaniu wieży do istniejącego obiektu ratusza.

Zabytkowy ratusz w Sieniawie został zbudowany z fundacji Mikołaja Hieronima Sieniawskiego na początku lat osiemdziesiątych XVII wieku. Został zlokalizowany w centrum placu rynkowego i od początku był obiektem murowanym, czterotraktowym, przekrytym dachem dwuspadowym. Sposób usytuowania, staranność rozmierzenia oraz duże rozmiary zdają się podkreślać w sposób symboliczny rolę, jaką miał odgrywać.

W 2007 roku władze miasta Sieniawa podjęły decyzję o wykonaniu projektu rewaloryzacji sieniawskiego ratusza i odtworzenia wieży w celu podniesienia walorów estetycznych obiektu oraz rangi urzędu miasta, który ma tutaj swoją siedzibę. Wieża została zlokalizowana w centralnej części obiektu, podkreślając osiowy charakter każdej elewacji. W związku z brakiem materiałów ikonograficznych przedstawiających kształt wieży, jej forma została zainspirowana formą i detalami budynku ratusza oraz podobnych obiektów o tej samej funkcji wzniesionych w Polsce w podobnym okresie. Główny układ konstrukcyjny obiektu pozostał niezmienny. Wieża o konstrukcji stalowej została zaprojektowana jako rama przestrzenna posadowiona za pomocą słupów na istniejących ścianach konstrukcyjnych budynku ratusza. Szywność poziomą konstrukcji wieży wzdłuż podłużnych ścian budynku zapewniają ramy stalowe, natomiast w kierunku prostopadłym układ stężeń. Konstrukcję nośną wieży zaprojektowano z profili stalowych, podobnie schody, barierki i podesty. Projekt został ostatecznie zrealizowany w październiku 2012 roku.

Abstract

The article addresses the problem of revalorization of the town hall in Sieniawa in Podkarpackie Voivodeship. Revalorization of the building consisted of adding a tower to the existing town hall.

The monumental town hall in Sieniawa was founded by Hieronim Sieniawski in the first half of the 17th century. It was located in the centre of the market square, and from the beginning it was a four-bay object made of brick, with a pitched roof. The manner of location, accuracy of measurement and large proportions symbolically emphasized the role which it had to fulfil.

In 2007, the authorities of Sieniawa decided to prepare a project of revalorization of the town hall, and to recreate the tower in order to raise aesthetic values of the building, and to emphasize the status of the magistrate which is housed in the town hall. The tower was situated in the centre of the building, thus emphasizing the axial character of each facade. As a consequence of the lack of iconographic sources presenting the shape of the original tower, its current form was inspired by the form and details of the former town hall building and similar objects serving the same function, which were built in Poland in the same period. The main construction system in the building was not modified. The steel construction of the tower was designed as a spatial framework founded on the existing load-bearing wall of the town hall building with the aid of posts. Horizontal rigidity of the tower construction, along the longitudinal walls of the building, was ensured with steel frames, while diagonally it was ensured with strutting. The load-bearing construction of the tower as well as stairs, railings and landings, were designed from steel profiles. The project was finally realised in October 2012.